

El mestre del jardí meridional

En la dilatada trajectòria humana i professional de Nicolau Rubió i Tudurí (Maó, 1891 – Barcelona, 1981), els seus contactes amb terres gironines van ser fruit d'encàrrecs, tant abans com després del seu exili a França. De la seva primera etapa se'n conserva el rellevant exemple dels jardins de Santa Clotilde a Lloret de Mar, construïts el 1919 en terrenys davant del mar per encàrrec del marquès Raül de Roviralta Astoul (1891-1979). Molt ben conservats i parcialment visitables, aquests jardins encarnen encara el paradís noucentista a la terra. De l'altra intervenció gironina d'aquests anys, la reforma del castell de Sant Mori feta el 1928, se'n sap ben poca cosa. En tornar de l'exili de França, Rubió va redirigir la seva activitat als projectes d'enjardinaments privats i, en menor mesura, a la feina d'arquitecte. La seva activitat d'aquests anys no es pot desvincular de la nova economia dels cinquanta i seixanta, la industrialització i el turisme creixents: ho palesen els enjardinaments d'empreses com la de Saphil a Ripoll –en una històrica colònia industrial–, d'hotels, d'urbanitzacions i de segones residències, bé a prop del mar –tant a la Costa Brava com a Canàries, el Maresme o Mallorca– bé allà on ja hi havia una il·lustre tradició d'estiueig senyorívol, com a la Cerdanya. En aquesta segona etapa, els nous dissenys de Rubió es beneficiaren del seu bagatge cosmopolita, i hi va exhibir l'eclecticisme que sempre havia defensat tant en la pràctica com en els seus textos sobre jardineria, com *El jardín meridional* o *Del paraíso al jardín latino*. Coneixedor de les exigències del nostre clima i del territori, els seus jardins mostren noves influències i exotismes, però respectant les regles del nostre sud, que Rubió coneixia bé, sobretot el respecte pel bé escàs de l'aigua, bàsic en tot jardiner àrab o llatí.

Josep Pujol i Coll

>> Jardins de Santa Clotilde, a Lloret de Mar.

mingo Valls va morir sense descendència, i des de llavors el castell ha passat per diverses mans, mentre que el jardí, sense un propietari conscient de la seva història, ha evolucionat al marge del que havia previst el seu autor. Avatars similars s'han donat en altres casos, amb múltiples canvis d'usos i de propietaris que han sotmès els jardins d'autor a profundes transformacions d'acord amb la volubilitat de la moda o de les onades econòmiques. Un esperit pragmàtic com el de Rubió, en el seu tractat sobre el disseny de jardins, *El jardín meridional*, ja preveia com a condicionants bàsics per a la supervivència del jardí no només l'aigua o el tipus de terreny, sinó també els gustos i la disponibilitat del propietari, ja que cap jardí no pot viure sense «l'amistat del seu amo».

Els cottages de muntanya

Puigcerdà, l'altra zona tradicional d'estiueig burgès de les comarques gironines, també va beneficiar-se del seny ordenador de Rubió i Tudurí, bé en cases senyoriales d'estiueig entre magnífics paratges naturals, a l'estil dels *cottages* anglesos, bé en edificacions hoteleres com les de l'Hotel del Golf o l'Hotel del Lago –més sotmeses a les pressions urbanístiques dels darrers anys–, que han dinamitat les possibilitats de mantenir-hi els jardins amb què l'arquitecte els va enriquir. El jardí privat per a Josep Vilà, en canvi, ha madurat segons el previst, amb unes sequoies que s'han tornat més imponents. Hi trobem, altra vegada, el vincle d'amistat amb Duran i Reynals, ja que la casa fou una de les darreres edificacions dissenyades per l'arquitecte, a l'inici dels anys seixanta. Posteriorment, un projecte del paisatgista madrileny Fernando Caruncho hi preveia una intervenció amb un llac que, finalment, no es va concretar, de manera que el jardí encara segueix evolucionant segons la línia prevista per Rubió.

Un jardí oblidat a la Garrotxa

La catalogació sistemàtica dels jardins de Nicolau Rubió i Tudurí és un dels objectius de la fundació privada que du el seu nom, amb seu al poblet empordanès de Calabuig, ocupada actualment a celebrar els cent vint anys del seu naixement i a catalogar la documentació original que conserva, en col·laboració amb l'Arxiu Nacional de

La catalogació sistemàtica dels jardins de Nicolau Rubió i Tudurí és un dels objectius de la fundació que du el seu nom